

ו' חשון תש"פ
04 נובמבר 2019
סימוכין: 106145

לכבוד
ראשי הרשויות המקומיות
מנכלים ברשויות המקומיות
יועמ"שים ברשויות המקומיות

שלום רב,

**הנדון: קשיים ביישום חוק חופש המידע -
סיכום ישיבה עם שר המשפטים – ח"כ אמיר אוחנה**

1. בהתאם להחלטת הנהלת מרכז השלטון המקומי מיום 10 באוקטובר 2019 קיים צוות יישום חוק חופש המידע דיונים, לצורך מיפוי הקשיים השונים ביישום החוק ולגיבוש עמדת מרכז השלטון המקומי בנושא.

הבעיות:

2. הצוות מצא כי הבעיות העיקריות ביישום חוק חופש המידע, הינן:

2.1. הרשויות המקומיות מוצפות בבקשות שונות המוכתרות כבקשות מכח חוק חופש המידע, ובמסגרתן נדרשות הרשויות המקומיות להעביר למבקש חומרים שונים רבים. הדבר מהווה בעיה במספר מישורים:

2.1.1 מתקבל מספר עצום של בקשות, חלקן בקשות סרק ובקשות טורדניות שונות, ולעתים הבקשות מורכבות וכרוכות בהן סוגיות שונות (כגון: הגנת הפרטיות של גורמים לגביהם מתבקש המידע). ההתייחסות לבקשות מצריכה השקעת משאבים משמעותית, והדבר קשה במיוחד ברשויות מקומיות קטנות.

השקעה זו הינה על חשבון הרשות המקומית – כמעט במלואה (סוגיית האגרות הזעומות, הפטורים והפסיקה ביחס לבקשות – בסעיף נפרד, בהמשך).

2.1.2 פעמים רבות איסוף החומרים מיועד לשם הגשת תובענה ייצוגית ו/או ניסיון לקבל מהרשות המקומית כסף על מנת שלא יוגש כנגדה הליך משפטי (תובענה ייצוגית/עתירה מינהלית).

2.1.3 לעתים מוגשות בקשות טורדניות לשם התנגחות פוליטית או התנכלות לעובד או לחבר מועצת הרשות המקומית. דוגמא להתנכלות לעובד: הוגשו לרשות מקומית בקשות רבות לקבלת מידע על עובדת (שעות עבודה, תנאי שכר, ימי חופשה ועוד ועוד), כל זאת ע"י תושב שהסתבר שהיא סירבה לקבלו מחוץ לשעות הקבלה הרגילות.

2.2. בעיה זו מוחמרת, בהעדר התמקצעות ותקינה מתאימים לממונה על חופש המידע ברשות המקומית:

2.2.1 בניגוד למעמד הממונה במשרדי הממשלה, מעמד הממונה ברשויות המקומיות עדיין לא הוסדר והוא לא מקבל תגמול כספי תמורת מילוי תפקיד זה – ברשויות המקומיות תפקיד הממונה הוא תפקיד נוסף לצד

התפקיד העיקרי שלו.

2.2.2. אין הסדר שבדין שיתן בידי הממונה מספיק כח וכלים כדי למלא את תפקידו כראוי.

2.3. השקעת התשומות בתחום אדירה, מבלי שהרשות תשופה (כמעט בכלל) על השקעותיה:

2.3.1. אגרת הבקשה, שמלכתחילה לא הספיקה לכיסוי הוצאות הרשות (98 ש"ח), הורדה ל-20 ש"ח עבור טיפול בבקשה שאורך עד 3 שעות, כאשר מהשעה הרביעית משולמת אגרה של 30 ש"ח לשעה – סכום שפירוש לא הולם את השקעות הרשות המקומית בתחום.

2.3.2. למרות אגרות זעומות אלו, עמותות בעלות תעודת ניהול תקין ומקבלי גמלאות שונות מבטל"א, שהודיעו שאינם יכולים לשלם את האגרות, מקבלים פטור מתשלום.

ישנם עורכי דין שמנצלים את הפטורים הנ"ל ומגישים את הבקשה בשם מקבל קצבה כלשהי כדי לא לשלם אגרות, כל זאת כאשר מטרת הגשת הבקשה לפי חוק חופש המידע היא, לגרוף כספים מהרשומ"ק דרך תובענה ייצוגית/ פשרה לפני הגשת הליך משפטי.

2.3.3. התקנות קובעות כי אגרה תשולם בעד בקשה, וביהמ"ש (המחוזי ב-ים – ר' ע"א (י-ם) 6536/05 אגמון נ' הממונה על העמדת מידע לציבור במשרד החינוך [פורסם בנבו]) פסק כי גם אם ישנן בקשות בתחומים שונים ורבים, שהוגשו בתוך בקשה אחת אופן מלאכותי – לא ניתן להתייחס לכל סעיף כבקשה נפרדת ולחייב באגרה ביחס לכל סעיף, אלא יש להתייחס לכל הבקשות במאוחד.

עמדת מרכז השלטון המקומי:

3. רוח החוק מובנת, ומובנת חשיבותה של השקיפות בגופים הציבוריים, ואולם יש למצוא איזון בין האינטרסים השונים (הבטחת השקיפות, שמירה על יציבות הקופה הציבורית ומניעת פניות סרק, טורדניות ומיותרות).

4. לשם כך, סבור מש"מ כי יש לבטל את האפשרות להגיש בקשות פרטניות לרשות המקומית, ותחת זאת לקבוע מהו המידע שגילוי נדרש לציבור, ולקבוע חובת גילוי באתר האינטרנט של הרשות המקומית.

5. מאחר שמדובר ברפורמה המשנה מקצה לקצה את דיני חופש המידע, סבר הצוות כי לכל הפחות בתקופת הביניים ועד לביצוע הרפורמה, יש לבצע בדין הקיים, את השינויים הבאים:

5.1. יש לקבוע אגרה נפרדת לכל תחום לגביו מתקבלת ברשות המקומית בקשה. לא יתכן שלרשות תוגש בקשה בת כ-30 עמודים, בה נדרש הרשות להמציא שלל מסמכים ונתונים בתחומים רבים ושונים, וכל זאת יטופל כבקשה אחת ותשולם בגינה אגרה אחת בלבד.

5.2. יש להעלות את סכומי האגרות, ולהעמיד אותן על סכומים ריאליים, שיממנו את הוצאות הרשות המקומית.

- 5.3. יש לבטל את הפטורים מאגרה.
- 5.4. יש לקבוע אגרה מוגדלת בגין כל אחד מאלה:
- 5.4.1. הגשת בקשה לקבלת מידע שכבר פורסם באתר הרשות המקומית (לחילופין ניתן לקבוע זאת כעילה לאי העתרות לבקשה).
- 5.4.2. הגשת יותר מ-5 בקשות למידע בשנה אחת, ע"י אותו הגורם (לחילופין ניתן לקבוע זאת כעילה לאי העתרות לבקשה).
- 5.5. יש להסדיר את תפקידו של הממונה על חופש המידע ברשות – תקנים ותקצוב מלא ממשרד המשפטים.
- 5.6. כמו כן יש לבצע לממונים הכשרות והדרכות מתאימות, באופן שוטף (במימון משרד המשפטים; ניתן לבצע באמצעות המינהל ללימודים מוניציפליים של מש"מ).
- 5.7. יש הגביל את האפשרות להגשת בקשות לפי חוק חופש המידע ברשויות המקומיות, כך שכל מגיש בקשה יצטרך להציג ולהוכיח את זכות העמידה שלו ומדוע מעניין אותו מה נעשה בתחום הרשות המקומית לה הגיש את הבקשה (למשל: יוכלו להגיש בקשה רק תושבי הרשות המקומיות והעסקים שבתחומה).

ישיבה עם שר המשפטים:

6. ביום 10.10.19 התקיימה לצוות ליישום חוק חופש המידע ישיבה אצל שר המשפטים, חה"כ אמיר אוחנה. בדיון זה עודכן השר בכל הנושאים הנ"ל.
7. אנו שמחים לעדכן כי שר המשפטים היטה אוזן קשבת לקשיים שהוצגו לו ע"י הצוות, והבטיח לבחון את הפתרונות שהועלו בפגישה.

בברכה,

שלמה דולברג
מנהל כללי
מרכז השלטון המקומי

אבנ הררי
ראש מועצה מקומית אבן יהודה
יו"ר ועדת רווחה, סמים ומניעת אלימות
וראש צוות בנושא חופש המידע

העתק:

מר חיים ביבס – ראש עיריית מודיעין מכבי רעות ויו"ר מרכז השלטון המקומי
מר אייל שמואלי - ראש המועצה המקומית כפר ורדים וחבר צוות בנושא חופש המידע
מר יובל ארד - ראש מועצה מקומית כוכב יאיר וחבר צוות בנושא חופש המידע
מחמיד סמיר – ראש מועצה עיריית אום אל - פחם וחבר צוות חופש המידע
מר דורון מילברג- מנכ"ל עיריית רחובות ויו"ר איגוד המנכ"לים
עו"ד עוזי סלמן – יועמ"ש עיריית תל אביב-יפו ויו"ר איגוד היועמ"שים עו"ד מירה סלומון- מ"מ ראש מינהל הכנסת ומנהלת המחלקה המשפטית, מש"מ